

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Пей Юнтін

«Парні жіночі образи та їх художнє втілення

в оперній драматургії XIX століття»,

представлену на здобуття ступеня доктора філософії

за спеціальністю 025 – Музичне мистецтво,

галузь знань 02 – Культура і мистецтво

Зацікавлення сучасної музичної науки до досягнення здобутків творчої спадщини минулого спричиняє появу багатьох розмаїтих концепцій. Рецензована дисертація Пей Юнтін представляє тип наукового дослідження, що поєднує інтереси музичної теорії та практики. Органічна сув'язь академічного «класичного» музикознавчого підходу з поглядом виконавця-практика має гнучку систему проявів і при відповідній методологічній розробці обраного ракурсу наукової проблеми може претендувати на увиразнення найбільш тонких аспектів дослідження.

Актуальність обраної теми дисертації та її зв'язок з науковими планами, програмами та темами. Рецензована дисертація «Парні жіночі образи та їх художнє втілення в оперній драматургії XIX століття» Пей Юнтін приваблює, насамперед, обраним тематично-проблемним підходом, що відповідає тенденціям розвитку сучасної музичної науки. Категорія парності, що становить осердя концепції, спроеційована на контекст музичного мистецтва, зокрема – оперного жанру в європейському музичній культурі XIX століття.

Оригінальна концепція дисертації визначає прогресивність дослідницького погляду й увиразнює потужні багатовимірні перспективи для подальших наукових розвідок, в тому числі, не обмежених рамками вивчення європейської музично-театральної практики. Тож заявлена постановка проблеми, зокрема, віднайдений авторський концепт *парні жіночі образи*

та його проекція на обрані зразки оперного мистецтва XIX століття, беззаперечно засвідчує актуальність теми.

Наукова проблематика дослідження відповідає сучасним теоретичним розробкам щодо підготовки виконавців-співаків у закладах вищої освіти мистецького спрямування. Тема дисертації Пей Юнтін дотична напряму наукових досліджень Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського (зокрема, проблематика дисертації відповідає комплексній темі «Інтерпретологія як інтегративна наука»).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, їх достовірність та наукова новизна. Серед відзначення здобутків здійсненого дисертаційного дослідження, після постановки проблеми, вкажемо на системність, що проявляється багатовимірно і спрямована на «осмислення системно-структурних явищ музичного мистецтва як художньої цілісності» (с. 21 тексту дис.). Наукова новизна отриманих результатів стосується, передусім, виокремленням взаємодії парних жіночих образів як музикознавчої проблеми і, як наслідок, – розробленою і запропонованою класифікацією типів взаємодії парних жіночих образів в оперному мистецтві (на підставі обраних досліджуваних прикладів). Тож, обумовлена затребуваністю визначення «характеру взаємодії парних жіночих образів та парних образів за участю жіночих персонажів в оперному мистецтві XIX столітті на семантичному і драматургічному рівнях» (с. 19 тексту дис.), актуальність теми, а також наукова новизна отриманих результатів дослідження вбачаються вповні переконливими.

Значущість результатів дослідження для науки і практики. Практична цінність дисертації полягає в тому, що матеріали дослідження є затребуваними і можуть бути цінним доповненням для навчально-освітніх програм у процесі підготовки здобувачів-вокалістів у закладах вищої освіти мистецького спрямування (у лекційних і практичних курсах).

Структура та зміст дисертації, її завершеність і відповідність встановленим вимогам щодо оформлення такого типу наукових праць.

Дисертаційне дослідження представлене у вигляді кваліфікаційної наукової праці на правах рукопису. Не можна не вказати на засвідчений високий теоретико-методологічний рівень опанування Пей Юнтін наукової проблематики у рецензованій праці.

Дисертація має традиційну структуру та складається зі Вступу, трьох основних Розділів та висновків до кожного з них, Висновків, Списку використаних джерел та Додатків. В Анотації та Вступі сконцентровано виклад засадничих положень наукової концепції. Три розділи, збалансовані за обсягом, зі своєю внутрішньої логікою формують звершену композицію цілого. Висновки здійсненого дослідження логічні.

У Вступі дисертації обґрунтовано актуальність теми, сформульовано об'єкт, предмет, мету, завдання, методи дослідження, розкрито наукову новизну отриманих результатів, практичне значення дослідження, зазначено відомості щодо апробації отриманих результатів.

Перший розділ присвячено теоретико-методологічним засадам вивчення жіночих образів в аспекті парності. Як зазначає Пей Юнтін, підґрунтям дослідження «служують праці, які безпосередньо чи опосередковано пов'язані зі зверненням до поняття парності у філософії, технічних та гуманітарних науках, різних видах мистецтва» (с. 69 тексту дис.). Окремо розглядаються парні образи в мистецтві загалом: здобувачкою наводяться приклади з хореографії, парного портрету, парної скульптури, зразки парних образів у літературі тощо.

Другий розділ засвідчує обрану послідовну стратегію викладу наукової концепції здобувачкою і пов'язаний із дослідженням семантики парних жіночих образів у західноєвропейській опері XIX століття. Теоретичні положення проєціюються на конкретний музичний матеріал (у даному випадку, опери «Тангейзер», «Лоенгрін» В. Вагнера, «Аїда» Дж. Верді, «Кармен» Ж. Бізе). Пей Юнтін розглядає драматургічні особливості становлення парних жіночих образів в обраних для аналізу операх Р. Вагнера, семантику парних жіночих образів в контексті оперної драматургії «Аїди» Дж. Верді, визначає драматургічні функції парних жіночих образів та характер їхнього впливу на

загальну драматургію опери Ж. Бізе «Кармен». У даному розділі запропоноване авторське визначення музичної драматургії, що визначається як «мобільна дворівнева система, де на першому рівні контрастно сполучені елементи музичної мови інтегруються в образи, які на другому рівні формують динамічну систему конфліктних взаємодій» (с. 130 тексту дис.).

Третій розділ дисертації присвячений дослідженню художнього втілення парних жіночих образів на прикладі окремих зразків оперного жанру української музичної культури XIX століття («Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського та опери М. Лисенка).

Грунтовні Висновки намічають подальші перспективи, засвідчуючи широту дослідницького обрію та стратегічне бачення здобувачки-виконавиці при обраній тематичній скерованості дисертації.

Отже, підсумовуючи, можемо засвідчити, що дослідження за своєю структурою та змістом відповідає встановленим вимогам щодо дисертаційних праць третього освітньо-наукового рівня.

Повнота викладу результатів дисертаційної роботи в опублікованих працях. Вкажемо на апробацію основних результатів дослідження Пей Юнтін, що представлена публікаціями трьох одноосібних наукових статей за темою дисертації у спеціалізованих фахових виданнях України, затверджених МОН України (в тому числі, результати дослідження представлені в одній науковій праці апробаційного характеру). Матеріали публікацій охоплюють коло наукових проблем, висвітлених у дослідженні. Основні положення дисертації оприлюднено здобувачкою на п'ятьох міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Констатуємо, що зміст основних результатів дисертації вповні висвітлено у публікаціях Пей Юнтін.

Дискусійні положення/зауваження до дисертації, запитання. Неунікнено значний обсяг досліджуваних у дисертації питань формує простір для міркувань і надає приводи для наукової дискусії, висловлення окремих зауважень, що в цілому не впливають на належний науковий рівень і позитивне враження від якості здійсненого дослідження.

Загальне методологічне зауваження стосується виконавської специфіки. При врахуванні високого музикознавчого рівня дослідження, креативності авторської концепції, що засвідчує оригінальність наукового підходу, бажаним і доцільним є залучення виконавської площини. Критерієм виникнення і затребуваності новітніх концепцій завжди є практика. Тож як отримані результати дослідження здатні безпосередньо спрацьовувати у виконавській практиці? Відповідь на це запитання частково представлена у тексті дисертації (зокрема, с. 73). І все ж уповні не виявляється проекція на виконавську практику.

Для увиразнення зв'язку з виконавським фахом Пей Юнтін і прояснення окремих положень постає таке запитання, що здатне окреслити практичний досвід здобувачки: які з аналізованих опер у дисертації Ви чули вживу (або, можливо, у записах)? Можливо, у Вас є улюблена співачка, виконавський досвід якої (у контексті художнього втілення жіночих парних образів) є для Вас еталонним? Можливо Ви самі виконували окремі зразки із аналізованих Вами у дослідженні?

З метою уточнення окремих положень дисертації постало наступне **запитання:**

Розшифруйте, будь ласка, зміст вказаного Вами критерію, означеного як «компаративне зіставлення», який без додаткового пояснення сприймається різновекторним за своєю семантикою.

Висловлені зауваження та запитання не знижують наукової цінності дисертаційного дослідження.

Загальний висновок щодо відповідності дисертаційного дослідження встановленим вимогам. Підсумовуючи, можемо констатувати, що дисертація на тему «Парні жіночі образи та їх художнє втілення в оперній драматургії XIX століття» Пей Юнтін, представлену на здобуття ступеня доктора філософії і подану до захисту до разової ради ХНУМ імені І.П. Котляревського, є самостійним, завершеним й оригінальним дослідженням. Його зміст та структура, заявлена актуальність теми, наукова новизна отриманих результатів,

а також результати, викладені у Висновках, слугують підставами для визнання праці такою, що відповідає чинним вимогам пп. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Авторка дисертації Пей Юнтін заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 02 Культура і мистецтво, за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

Кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри інтерпретології
та аналізу музики
Харківського національного університету
мистецтв імені І.П.Котляревського

І.А. Романюк